

2026

Estudi de l'ús i la presència del català als Ateneus

**Federació d'Ateneus
de Catalunya**

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**

Contingut

1. Introducció	4
2. Metodologia	6
2.1. Selecció dels ateneus i criteris metodològics	6
2.2. Plantejament del treball de camp presencial	7
2.2.1. Usos lingüístics en les activitats	7
2.2.2. Comportament lingüístic en els espais de primera atenció	9
2.2.3. Paisatge lingüístic	10
2.3. Plantejament del treball de camp no presencial	11
2.3.1. Anàlisi de les comunicacions, pàgina web i xarxes socials	11
2.3.2. Anunci de la llengua de les activitats	11
2.3.3. Atenció telefònica	11
2.4. Plantejament metodològic d'avaluació	12
3. Anàlisi dels resultats	14
3.1. Anàlisi del treball de camp presencial	14
3.1.1. Anàlisi dels usos lingüístics en les activitats	14
3.1.2. Anàlisi dels espais de primera atenció	18
3.1.3. Anàlisi del paisatge lingüístic	20
3.2. Anàlisi del treball de camp no presencial	23
3.2.1. Anàlisi dels usos i el comportament lingüístic a la pàgina web i les xarxes socials	23
3.2.2. Anàlisi de l'anunci de la llengua de les activitats	26
3.2.3. Anàlisi de l'atenció telefònica	26
4. Rúbrica d'avaluació	27
5. Discussió de resultats i propostes de millora	32
6. Valoració de la prova pilot: oportunitats i limitacions	34

1. Introducció

La Federació d'Ateneus de Catalunya, com a entitat que aglutina, acompanya i defensa els ateneus i les associacions culturals del país, tracta de vetllar per garantir els valors fundacionals del conjunt d'aquests espais. Els diferents valors que estructuraven la importància dels ateneus com a agents imprescindibles del territori són: la formació, l'accés a la cultura, **la difusió i la defensa de la llengua**, la cohesió i la integració social, la solidaritat i l'acolliment.

Com a part de la seva existència i activitat, doncs, els ateneus són un dels actors més importants en la protecció i promoció de la llengua i la cultura catalanes. En tant que espais de trobada i articulació del teixit social i cultural del territori, són part del patrimoni viu que fomenta i normalitza la presència de la llengua catalana arreu dels Països Catalans.

En els darrers anys, la Federació d'Ateneus de Catalunya ha desenvolupat un seguit d'iniciatives per tal d'enfortir la presència del català a tots els ateneus federats. A través de col·laborar amb diferents agents interessats, la Federació ha construït projectes com el «Dit i Fabra: Els ateneus amb la llengua» (una activitat per incentivar el debat i la reflexió sobre el paper dels ateneus pel que fa a la salut de la llengua), o ha elaborat la *Guia pràctica de foment del català als ateneus*, en la qual es recullen diverses accions a desenvolupar en el dia a dia, i que es va elaborar a partir de l'estudi *El compromís dels ateneus amb el foment de la llengua*, de la sociòloga Marta Rovira.

En aquest darrer període, s'ha pogut identificar que, més enllà del conjunt d'iniciatives per promoure la llengua catalana, la Federació també ha d'adquirir una responsabilitat pel que fa al diagnòstic de la realitat lingüística als ateneus. És per això que la Federació ha optat per treballar de forma coordinada amb una entitat experta en la matèria: **Plataforma per la Llengua**.

Plataforma per la Llengua és una entitat especialitzada a generar coneixement sobre l'estat de l'ús i la presència del català en diferents sectors de la vida quotidiana d'arreu del domini lingüístic català. Al llarg dels anys, l'entitat ha articulat una àrea específica destinada a crear aquest coneixement sociolingüístic, que li permet oferir un servei de **diagnòstic sociolingüístic** a les entitats interessades.

L'*Estudi de l'ús i la presència del català als Ateneus* és, doncs, la cristallització de la col·laboració entre la Federació d'Ateneus de Catalunya i Plataforma per la Llengua en forma de projecte de diagnosi sociolingüística integral.

El present estudi parteix d'una pregunta de recerca base, de la qual emanen diferents objectius:

- **Quin és el grau d'ús i presència de la llengua catalana als ateneus de la Federació d'Ateneus de Catalunya?**

Per donar resposta a aquesta pregunta, l'estudi s'ha configurat amb una metodologia de recollida d'informació específica. La informació obtinguda ha de servir per a assolir els següents objectius de recerca:

- Conèixer la llengua que fan servir en les activitats programades pels ateneus, així com el paper que exerceixen els responsables de l'activitat.
- Descriure i analitzar els comportaments lingüístics i l'elecció de les llengües per part dels integrants dels ateneus (principalment dels responsables).
- Conèixer l'ús i la presència del català en la cartellera, la retolació, els suports audiovisuals i els espais de restauració de les instal·lacions físiques dels ateneus (el paisatge lingüístic).
- Analitzar l'ús del català en les comunicacions, les xarxes socials i les pàgines web dels ateneus.
- Conèixer el comportament lingüístic en l'atenció telefònica dels ateneus.

La consecució d'aquests objectius defineix un índex que, finalment, permet avaluar el grau de compromís dels ateneus amb la llengua catalana. La qualificació extrema de l'índex possibilita entregar (o no) un certificat que acredita el compromís esmentat.

La Federació d'Ateneus de Catalunya engloba un total de 190 associacions culturals d'arreu de Catalunya. Atès que, d'entrada, l'estudi no podia donar abast a la totalitat dels ateneus federats, es va optar per elaborar una **prova pilot** que permetés identificar les possibilitats i les limitacions del projecte a llarg termini.

La prova pilot, efectuada durant el darrer trimestre de l'any 2025, ha inclòs una mostra de quinze ateneus de diferents característiques i contextos sociodemogràfics del territori.

Cada ateneu ha rebut un informe individualitzat sobre el seu compromís amb la llengua catalana, però l'estudi que es presenta agrega els resultats obtinguts en els quinze ateneus per

avaluar l'efectivitat i el desenvolupament de la prova pilot. Tot i això, però, **no es poden prendre aquests resultats com una mostra representativa de la realitat lingüística dels ateneus** del país —atès que no obeeix a criteris de mostreig estadístic—, sinó, **simplement, com una descripció** dels resultats obtinguts en els ateneus seleccionats.

2. Metodologia

2.1. Selecció dels ateneus i criteris metodològics

La diagnosi de l'ús i la presència del català als ateneus de la Federació s'ha dut a terme mitjançant una **metodologia mixta**, que permet recollir informació de dos tipus: la que requeria una presencialitat garantida i la que es podia recollir de forma telemàtica.

La Federació va oferir a tots els ateneus federats la possibilitat de formar part de la prova pilot i, després de rebre les sol·licituds, es va seleccionar la mostra dels quinze ateneus. Malgrat que es volia obtenir una mostra representativa de la realitat de tot el país —obeint a criteris de representació territorial, lingüística i demogràfica—, els ateneus inscrits en l'estudi són els que van determinar la mostra. El conjunt d'ateneus disposats a formar part de la prova pilot són:

Taula 1. Ateneus seleccionats per a la prova pilot

	Nom de l'ateneu	Municipi
1	Societat Cultural Sant Jaume	Premià de Dalt
2	El Centre	Arenys de Munt
3	Associació Res Non Verba	Lleida
4	La Catequística	Figueres
5	El Casino de La Granadella	La Granadella
6	Centre Sant Pere 1892	Barcelona
7	Ateneu del Pallars	Tremp
8	Centre, Ateneu Democràtic i Progressista	Caldes de Montbui
9	Ateneu Santcugatenc	Sant Cugat del Vallès
10	Societat Cultural i Esportiva de La Lira	Barcelona
11	La Lliga	Capellades
12	Foment Martinenc	Barcelona
13	Casal de Vila-rodona	Vila-rodona

14	Ateneu de Sant just Desvern	Sant Just Desvern
15	Ateneu Santfeliuenc	Sant Feliu de Llobregat

Els ateneus inclosos a la prova pilot havien accedit de forma voluntària a l'elaboració de la diagnosi i, a més, havien autoritzat que es fessin les observacions necessàries per a l'estudi. El calendari de les observacions es va pactar amb la Federació, però es va donar la mínima informació possible sobre la intenció d'aquestes observacions als responsables dels ateneus. D'aquesta manera, l'estudi garantia que el comportament lingüístic del conjunt d'agents observats respectés de manera fidedigna la realitat.

2.2. Plantejament del treball de camp presencial

L'abast de la intenció de l'estudi —que pretén recollir informació lingüística de diferents tipus— provocava que el treball de camp hagués de preveure diferents casuístiques, de manera que les observacions es van dissenyar intentant atendre a tots aquests condicionants.

El plantejament metodològic base del treball de camp, però, se centra en la tècnica de **l'observació no participant**. Aquesta metodologia s'ha fet servir llargament en recerques en diferents disciplines científiques com la sociologia i l'antropologia. Fruit d'aquesta experiència, alguns autors, com el sociolingüista William Labov (a *Sociolinguistic patterns*. Filadèlfia: University of Pennsylvania Press (1981).), expliquen la importància de fer servir la metodologia basada en l'observació d'incògnit, en què els subjectes de l'estudi no saben que són estudiats. Així s'evita caure en la «paradoxa de l'observador», és a dir, que el subjecte d'estudi deixi d'actuar de manera natural pel fet de saber que l'observen.

En aquest cas, l'observació no participant permetia conèixer els usos lingüístics en les activitats de l'ateneu i la presència de la llengua catalana en el conjunt de dimensions estudiades sense interferir en el comportament dels actors observats.

A continuació, s'explica com s'ha recollit la informació referent a les dimensions estudiades durant el treball de camp presencial:

2.2.1. Usos lingüístics en les activitats

Un dels elements fonamentals en el dia a dia dels ateneus són la programació d'activitats. Segons la idiosincràsia del context en què es troben i, també, en funció del bagatge històric i cultural de cada un, els ateneus preveu un tipus de programació o un altre.

Existeixen tipus d'ateneus que tenen una programació molt activa, que combina la presència de seccions o tallers continuats amb esdeveniments de caràcter més puntual. En canvi, n'hi ha altres que únicament programen activitats i esdeveniments de caràcter puntual, i que no tenen activitat continuada periòdica.

Atesa aquesta casuística, doncs, les observacions s'han programat mirant de recollir informació de les diferents activitats ofertes per cada ateneu. L'estudi s'ha centrat en una mostra d'activitats determinada a cada ateneu, que ha estat acordada amb els responsables de la Federació.

De les activitats observades, a través de la tècnica de l'observació no participant, s'ha recollit informació pel que fa a:

- Llengua d'ús majoritari del referent/dinamitzador de l'activitat.
- Comportament lingüístic del referent/dinamitzador de l'activitat.
- Llengua d'ús majoritari en les interaccions entre els usuaris de l'activitat.

Malgrat que, en anteriors estudis, pel que fa a l'observació i el mesurament dels usos lingüístics, Plataforma per la Llengua ha treballat tot seguint els criteris metodològics del centre d'investigació Soziolinguistika Klusterra¹ (que ha establert una metodologia específica relativa al mostreig i la representativitat estadística de les converses mesurades), les múltiples diferències tipològiques entre les activitats de cada ateneu han provocat que, amb tal de garantir l'elaboració de l'anàlisi, s'hagi optat per recollir la "llengua d'interacció majoritària" i el comportament lingüístic dels diferents agents (recollint, sobretot, apreciacions de caràcter qualitatiu pel que fa a les diferents actituds lingüístiques dels interlocutors).

Pel que fa al comportament lingüístic dels actors, doncs, els observadors recollien informació de les situacions que poguessin tenir a veure amb alguns dels tres comportaments lingüístics apuntats a continuació:

¹ S'exposa a l'article Yurramendi Y., Altuna, O. (2006): "Zuzeneko behaketaz hizkuntzaerabilera neurtzeko metodologiaren eredu matematikoa": <http://www.soziolinguistika.org/files/txostena.pdf>

1. Processos de subordinació lingüística i canvis de llengua

Es tracta del procés pel qual un o diversos parlants abandonen o substitueixen l'ús d'una llengua davant de la influència d'una altra. Per tant, es remarcava l'existència de persones que provocaven aquests canvis de llengua en els seus interlocutors. Alhora, però, també s'han apuntat comportaments vinculats a mantenir la llengua: parlants que, independentment de la llengua en què se'ls adreçaven, optaven per mantenir la seva llengua habitual.

2. Distribució funcional dels usos lingüístics

Els observadors prestaven especial atenció a si l'elecció d'una llengua o el canvi d'una llengua a una altra es corresponia a activitats, comportaments o actituds concrets. Es remarquen els canvis de llengua que venen acompanyats d'un canvi de situació contextual o d'actitud. Per exemple, l'ús d'una llengua per donar ordres, una situació diferent de les indicacions pausades, o el canvi de llengua dels actors segons de què parlaven, o de com ho feien.

3. Rol de referents lingüístics dels responsables/dinamitzadors

S'estudien els comportaments lingüístics dels responsables de les activitats per observar, especialment:

- Diferències a l'hora d'adreçar-se a tot el grup, a grups més reduïts o a usuaris en concret.
- Canvis de llengua segons el context.
- Capacitat per influir en els usos lingüístics dels usuaris.

2.2.2. Comportament lingüístic en els espais de primera atenció

Aprofitant la presència de l'observador a les instal·lacions de l'ateneu, s'ha optat per recollir, també, el comportament lingüístic en els espais de primera atenció de l'ateneu. En aquest cas, s'ha seguit la tècnica d'investigació emprada a l'Ofercat², basada també en l'observació no participant.

L'Ofercat és l'eina diagnòstica del Departament de Política Lingüística per conèixer l'ús del català en l'àmbit comercial. Per tal de registrar el comportament lingüístic en els espais de primera atenció, l'Ofercat es basa en dos indicadors: la llengua de salutació (la llengua que escull la persona que atén a l'establiment, prèvia a l'elecció d'una llengua per part de l'usuari) i

² Vegeu-ho a: https://llengua.gencat.cat/ca/serveis/dades_i_estudis/dades/ofercat/index.html

la disponibilitat lingüística (la capacitat de mantenir una conversa en català). En aquest cas, doncs, la metodologia s'ha emprat en els diferents espais de primera atenció de l'ateneu, i ha recollit:

- Llengua de salutació i disponibilitat lingüística a la recepció (en cas que n'hi hagi).
- Llengua de salutació i disponibilitat lingüística al bar/restaurant (en cas que n'hi hagi).
- Llengua d'atenció i disponibilitat lingüística en altres espais de primera atenció (en cas que n'hi hagi).

2.2.3. Paisatge lingüístic

Per completar la diagnosi sobre l'ús i, en aquest cas, sobre la presència del català als ateneus, l'estudi incorpora també l'anàlisi de dades pel que fa al paisatge lingüístic de l'ateneu.

Els ateneus disposen d'una sèrie d'espais comuns, on els ciutadans del municipi acostumen a compartir diverses estones. En aquest sentit, és important incorporar també la perspectiva lingüística de tot el que conforma aquests espais: el paisatge lingüístic.

Un cop més, l'Ofercat també registra dades pel que fa al paisatge lingüístic dels comerços observats. Així doncs, el present estudi incorpora la metodologia utilitzada per la Generalitat de Catalunya per registrar, en aquest cas, la presència de català als següents ítems:

- Llengua de la retolació física.
- Llengua de la cartelleria pròpia.
- Llengua de la cartelleria aliena.
- Llengua de la premsa i els diaris (en cas que en tinguin).
- Llengua de la televisió (en cas que en tinguin).
- Llengua de la ràdio o fil musical (en cas que en tinguin).

A més, aquest apartat també preveu una subsecció específica referent al paisatge lingüístic d'un espai important de l'ateneu: el bar o restaurant. Pel que fa al bar, també s'anota la llengua de la retolació, de la cartelleria (pròpia o aliena), de la televisió, de la ràdio o el fil musical, i de la carta o del menú físic de l'establiment.

2.3. Plantejament del treball de camp no presencial

Pel que fa a la recollida d'informació de caràcter telemàtic, l'estudi se centra en tot allò relacionat amb la comunicació externa de l'ateneu. En aquest sentit, també es recullen tres dimensions diferenciades:

2.3.1. Anàlisi de les comunicacions, pàgina web i xarxes socials

La manera com l'ateneu respecta l'ús i la presència de la llengua catalana no es pot limitar exclusivament al pla presencial, sinó que, l'ateneu també ha de mostrar un compromís lingüístic pel que fa a les seves comunicacions externes. En aquest sentit, doncs, l'estudi recull informació de diferents canals de comunicació de l'ateneu, i n'avalua els següents aspectes:

- Llengua de la pàgina web.
- Llengua a les xarxes socials.
- Llengua a les interaccions amb altres usuaris a les xarxes socials.
- Llengua dels cartells dels actes publicats a les xarxes socials.

2.3.2. Anunci de la llengua de les activitats

Aprofitant l'anàlisi de les comunicacions via pàgina web i xarxes socials, s'estudiaran els següents ítems:

- Nombre de vegades que s'anuncia la llengua dels actes o de les activitats.
- Nombre d'actes o activitats anunciats en català.

2.3.3. Atenció telefònica

Finalment, també s'analitzarà l'atenció telefònica dels ateneus. En línia amb la metodologia de l'Ofercat que es fa servir en els espais de primera atenció, en aquest cas, també es recolliran dades sobre aquests ítems:

- Llengua d'atenció telefònica.
- Disponibilitat lingüística en l'atenció telefònica.

Amb tots els criteris metodològics establerts, les observacions es van dur a terme entre els mesos **d'octubre i desembre del 2025**.

2.4. Plantejament metodològic d'avaluació

Un cop recollit el conjunt d'informació necessària, els sis ítems recollits s'avaluen segons un conjunt de criteris metodològics d'avaluació. En funció de l'aprovació (o no) dels criteris d'avaluació, Plataforma per la Llengua acreditarà l'ateneu com:

1. Un ateneu **compromès amb la llengua catalana**.
2. Un ateneu **lingüísticament responsable**.
3. Un ateneu **en procés de treballar** per la llengua.

El fet d'acreditar-se com un tipus d'ateneu o un altre es determinarà segons els següents criteris:

D'entre els sis ítems avaluable, n'hi haurà tres que serà **imprescindible** complir correctament:

- La llengua de les activitats (observació directa).
- La llengua d'atenció als usuaris (observació directa).
- La llengua de les comunicacions per xarxes socials i web de l'ateneu (treball de camp no presencial).

Pel que fa al compliment de cada ítem, es consideraran «assolits» segons els criteris que es presenten a la taula 1.

Els tres ítems imprescindibles determinen «directament» el tipus d'acreditació que s'entregarà a l'ateneu. És a dir, el nivell més baix («compromès», «lingüísticament responsable» o «en procés de») en què es trobi la rúbrica d'aquests tres ítems defineix el tipus d'acreditació. Pel que fa als altres tres ítems, la rúbrica defineix els criteris segons els quals l'ateneu es troba en un nivell o en un altre.

Taula 2. Criteris metodològics d'avaluació.

Ítem d'avaluació	Ateneu compromès amb la llengua catalana	Ateneu lingüísticament responsable	Ateneu en procés de treballar per la llengua
Llengua de les activitats	Totes les activitats són en català i no es canvia de llengua amb els castellanoparlants.	Més del 80 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.	Més del 60 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.
Llengua d'atenció als usuaris	Tots els espais de primera atenció atenen en català.*	Dos de primera atenció o més espais atenen en català.	Un espai de primera atenció o més atenen en català.
Paisatge lingüístic	La retolació i la cartelleria (pròpia i aliena) són en català. Més del 80 % dels diaris i les revistes són en català. La televisió i la ràdio o el fil musical són en català.	La retolació i la cartelleria pròpia són en català. Més del 60 % dels diaris i les revistes són en català. Més del 50 % de vegades, la televisió i la ràdio són en català.	La cartelleria pròpia és en català. Més del 40 % dels diaris i les revistes són en català. Més del 30 % de vegades, la televisió i la ràdio són en català.
Anunci de la llengua de les activitats	S'anuncia públicament la llengua de les activitats. Totes són en català.	S'anuncia públicament la llengua del 80 % de les activitats. Totes són en català.	S'anuncia públicament la llengua del 50 % les activitats. Totes són en català.
Anàlisi de les comunicacions	La pàgina web és en català. Més del 90 % del contingut publicat a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Els cartells dels actes són, com a mínim, en català.	La pàgina web és en català. Més del 80 % del contingut publicat a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Més del 80 % dels cartells dels actes són en català.	La pàgina web és en català. Més del 60 % del contingut publicat a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Més del 60 % dels cartells dels actes són en català.
Atenció telefònica	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.

*Es considera «atendre en català» el fet de complir els dos criteris d'avaluació de l'Ofertat: la llengua de salutació (iniciar la conversa en català) i la disponibilitat lingüística (poder mantenir tota la conversa en català).

Un cop avaluats els criteris indicats, Plataforma per la Llengua entregarà el certificat corresponent a l'ateneu. A més, aquest mateix estudi inclou un apartat específic que planteja tot un seguit de propostes de millora per orientar el compromís de l'ateneu amb la llengua catalana, en cas que sigui necessari.

3. Anàlisi dels resultats

D'entrada, l'estudi presenta el conjunt de resultats quantificables obtinguts a través de la combinació metodològica: l'observació no participant i el treball de camp no presencial.

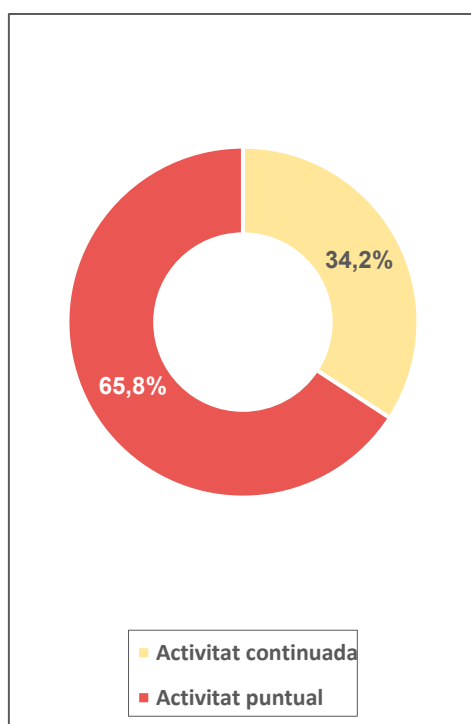
Les dades de caràcter qualitatiu —referents al comportament lingüístic dels actors estudiats—, tot i que s'han obtingut, **no formen part d'aquesta anàlisi descriptiva de resultats**. Atesa la naturalesa molt variada dels ateneus i la impossibilitat d'extreure'n conclusions representatives respecte del conjunt, s'ha considerat pertinent que els comentaris i les apreciacions sobre els comportaments lingüístics s'incloguessin, únicament, **en els informes de caràcter individual de cada ateneu**.

D'aquesta manera, doncs, l'anàlisi que es presenta a continuació descriu i mira d'interpretar el conjunt d'informació quantitativa recollida al llarg de les observacions.

3.1. Anàlisi del treball de camp presencial

3.1.1. Anàlisi dels usos lingüístics en les activitats

Gràfic 1. Distribució de la mostra d'activitats

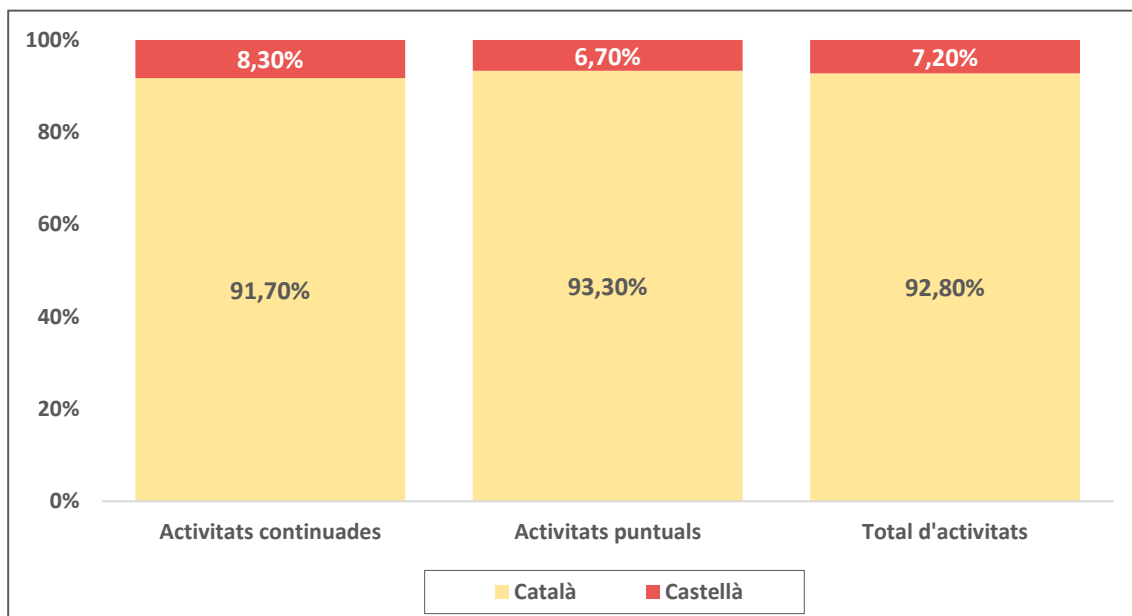
Tal com s'ha explicat, les diferències entre ateneus han situat certes complicacions pel que fa a la selecció i la programació de les activitats a observar. Així doncs, d'entre els quinze ateneus, s'ha observat una mostra que barreja un 65,8 % d'activitats de caràcter puntual amb un 34,2 % d'activitats de caràcter continuat.

Entre les activitats continuades hi havia, sobretot, seccions de cada un dels ateneus. A més, els interessos i el perfil de cada ateneu configuraven uns tipus d'activitats puntuals força variades.

Per estudiar si existeixen diferències en els usos lingüístics de les activitats, doncs, s'analitzen les diferències en aquests usos lingüístics per part dels

responsables que les dinamitzen, segons el tipus d'activitat —si és una activitat continuada o puntual.

Gràfic 2. Usos lingüístics del responsable segons el tipus d'activitat

Font: Elaboració pròpia.

D'entre totes les activitats observades, **el català era la llengua majoritària utilitzada pel responsable en un 92,8 % de les ocasions**, mentre que en l'altre 7,2 %, el responsable o dinamitzador feia servir el castellà.

Es tracta d'una dada que demostra l'elevat compromís dels ateneus observats per establir el català com la llengua d'ús habitual i normalitzada en el conjunt de les activitats. Tot i això, però, convé no menysprear el fet que més del 7 % d'activitats observades siguin en castellà.

És important que els ateneus revisin i siguin conscients de la programació que ofereixen des de la perspectiva lingüística. Cal remarcar que, com mostra el gràfic, és una situació que no succeeix en totes les activitats, però que, tot i això, provoca que alguns usuaris o assistents acabin participant en activitats en castellà.

Com a espai de promoció de la llengua catalana, **l'ateneu s'ha d'encarregar de garantir que totes les activitats programades s'ofereixin en llengua catalana.** Per fer-ho, caldria plantejar, en cada cas, si convé garantir que els responsables de l'activitat aprenguin el català o, en cas que no calgui perquè ja el saben parlar—, elaborar formacions en sensibilització i consciència lingüística per transformar els seus usos lingüístics.

Pel que fa a les diferències segons la tipologia d'activitat, com mostra el gràfic, **no es poden extreure conclusions gaire rellevants.**

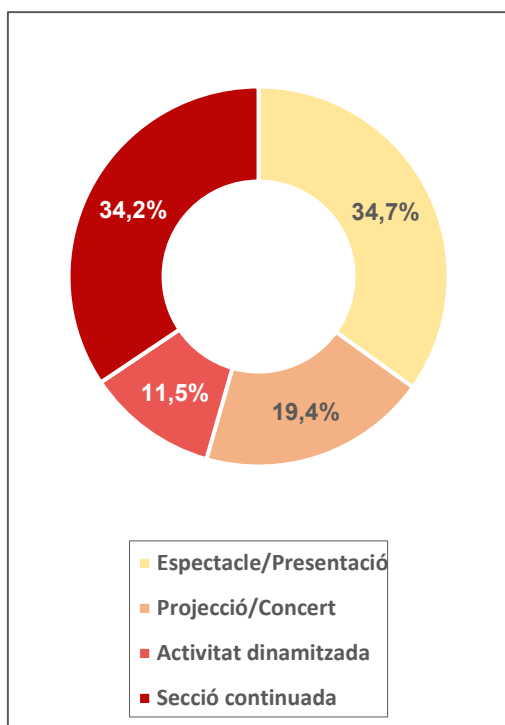
El gràfic 3 mostra com la proporció d'activitats continuades en què els responsables parlen en castellà (un 8,3 %) és superior en el cas de les activitats puntuals (de les quals només un 6,7 % són en castellà), però la diferència no és especialment significativa. Per tant, cal que la Federació posi èmfasi en els usos lingüístics dels responsables independentment de l'estil de l'activitat, perquè es produeixen certs «incompliments» en tots dos sentits.

3.1.1.1. Usos lingüístics del responsable de l'activitat segons la categorització tipològica

Tot i que, com s'ha explicat, la distinció segons l'estil de l'activitat no defineix diferències en els usos lingüístics dels responsables, per analitzar si existeixen més diferències, l'estudi ha mirat d'ajustar la tipologia de l'activitat d'una manera més detallada.

Per fer-ho, s'ha creat una categorització de la tipologia que distingeix les activitats puntuals en: espectacles o presentacions de productes o elements culturals, projeccions cinematogràfiques o concerts musicals, activitats dinamitzades de diferents estils (trobades, conferències, activitats ludicoinfantils, etc.) i seccions o activitats continuades de l'ateneu.

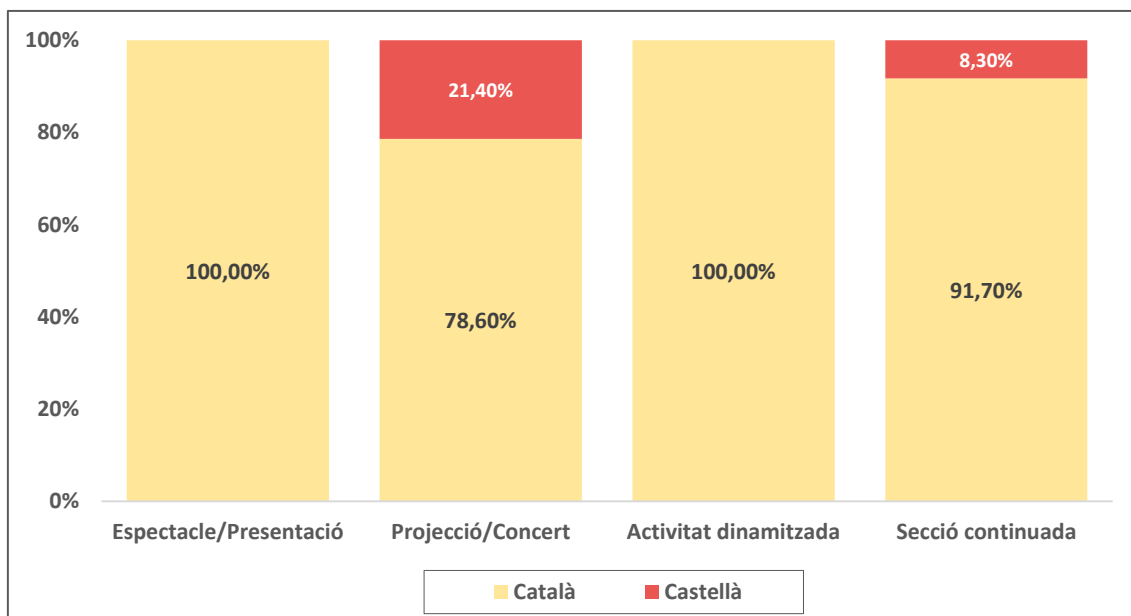
Gràfic 3. Distribució de la mostra d'activitats segons la categorització tipològica

Del conjunt d'activitats observades, la nova categorització tipològica les distribueix en: un 34,7 % d'activitats puntuals similars a espectacles o presentacions, un 19,4 % de projeccions cinematogràfiques o concerts musicals, un 11,5 % d'activitats dinamitzades i un 34,2 % de seccions continuades —que s'equipara al que s'ha presentat anteriorment.

Tal com mostra el següent gràfic, aquesta nova categorització tipològica sí que permet diferenciar entre el tipus d'activitats en què els responsables tenen un respecte menor per l'ús del català i les que compleixen els usos lingüístics del tot.

Gràfic 4. Usos lingüístics del responsable segons la categorització tipològica

Font: Elaboració pròpia.

Com mostra el gràfic 4, existeixen dos grups d'activitats en les quals el responsable **sempre fa servir el català** de manera conscient i activa. És el cas dels espectacles i les presentacions de productes culturals, i de les activitats dinamitzades.

Cal tenir present que, sovint, el tipus de públic que assisteix a espais com l'ateneu parteix d'una posició de consciència lingüística i d'una realitat en què el català acostuma a ser una llengua normalitzada i d'ús habitual. Tot i això, l'ateneu ha d'acompanyar aquesta realitat amb la programació d'activitats en què el català sigui la llengua d'interacció habitual. Com mostra el gràfic 4, és el cas de les activitats dinamitzades i dels espectacles/presentacions.

En el cas de les activitats dinamitzades, que sovint s'adrecen a públic infantil, el fet que el responsable de l'activitat faci servir el català habitualment provoca que, de forma natural, els infants també s'hi adrecin íntegrament en català.

Atesa la seva etapa de socialització i d'adquisició d'hàbits lingüístics i, sobretot, vista la situació del català com a llengua habitual entre el jovent —segons dades de *l'Enquesta d'usos lingüístics a la població de Catalunya* de l'any 2023, només un 29,2 % dels joves d'entre 15 i 29 anys fan servir únicament el català de forma habitual al seu dia a dia—, és important **que els ateneus continuïn garantint l'oferta d'activitats íntegrament en català per a aquest tipus de públic**. Per assegurar la presència del català en els usos endogrups entre joves, cal que sigui una llengua normalitzada en tots els espais que comparteixen, entre els quals, els ateneus.

A diferència dels casos esmentats, en algunes projeccions cinematogràfiques, concerts musicals i seccions continuades els responsables feien servir el castellà com a llengua majoritària. Convé detallar els possibles efectes que pot tenir en cada cas.

En relació amb la programació de projeccions cinematogràfiques o concerts musicals, sovint hi ha la sensació que, quan l'acte «deixa de ser responsabilitat de l'ateneu» es perd cert rigor pel que fa a la qüestió lingüística. En aquest sentit, doncs, cal que els ateneus reincorporin la perspectiva lingüística en les activitats programades, també en les de caràcter puntual.

Sovint, les activitats puntuals són espais d'atracció per a potencials nous usuaris de l'ateneu —sobretot en els casos en què l'ateneu exerceix, també, de «cinema» o de «sala de concerts»— i, en aquestes situacions, cal que el català sigui una llengua quotidiana. Per a la potencial nova població interessada en l'activitat de l'ateneu és important que, d'entrada, s'incorpori el català com la llengua d'ús quotidià en totes les interaccions que s'hi produeixen.

A més, les seccions continuades són els espais en què els ateneus han de procurar ser especialment incisius. Com a espais de socialització i de creació de vincles nous i duradors), han de tenir responsables sensibilitzats que **acceptin i promoguin la seva condició de referents lingüístics**.

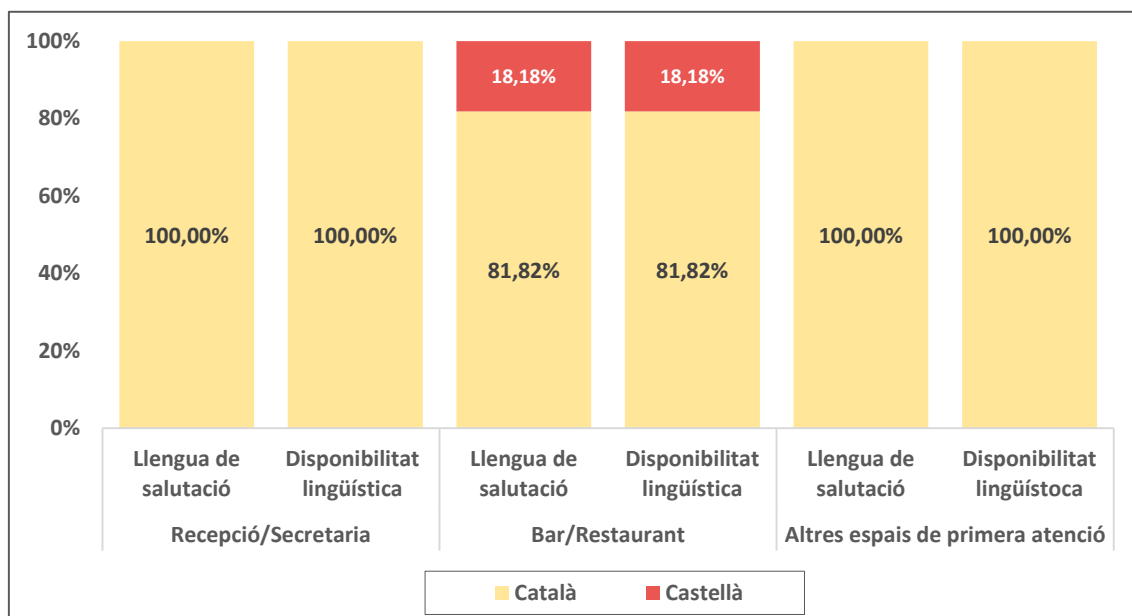
3.1.2. Anàlisi dels espais de primera atenció

Entre els quinze ateneus observats, s'ha pogut recollir informació en tres tipus d'espais de primera atenció a l'usuari: a la secretaria o recepció, al bar/restaurant de l'ateneu i a altres tipus d'espais —principalment, espais reservats per a personal administratiu.

Tot i que diversos ateneus no tenien tots tres espais d'atenció, resulta interessant estudiar com l'atenció en català s'hi troba garantida (o no).

Convé recordar que en els espais de primera atenció es recollien dues informacions: el fet que la llengua de salutació fos el català —abans que l'interlocutor-observador escollís una llengua— i, posteriorment, la disponibilitat lingüística de l'espai —el fet de poder mantenir una conversa i atendre el client en català.

Gràfic 5. Comportament lingüístic en els espais de primera atenció

Font: Elaboració pròpia.

A tots els ateneus, els espais de primera atenció vinculats a l'activitat del mateix ateneu —la recepció o secretaria i altres tipus d'espais— complien els requisits de salutació i disponibilitat lingüística. En canvi, en el cas dels bars/restaurants, existeixen establiments que no respecten els drets lingüístics dels catalanoparlants.

En dos dels onze establiments analitzats (el 18,2 % recollit en el gràfic), **els responsables de la primera atenció als bars/restaurants fan servir el castellà com a llengua de salutació.** A més, tot i els intents dels observadors per ser atesos en català, els responsables mostren certa incapacitat per poder garantir una atenció completa en la llengua pròpia del territori. Així doncs, es posa de manifest una de les problemàtiques més comunes en aquest tipus d'espais: malgrat l'alt nivell de compromís lingüístic en les activitats de l'ateneu, aquest compromís queda relativament «diluit» pel tipus de gestió que es produeix en un espai directament relacionat amb el seu dia a dia: el bar/restaurant.

Sovint, la gestió del bar/restaurant d'un ateneu és de caràcter delegat o externalitzat. És a dir, com que els responsables de l'ateneu no disposen del temps, el coneixement o els recursos per fer-se'n càrrec, acostumen a buscar agents —particulars o empreses— externs que s'encarreguin de la gestió d'aquests espais. En aquests processos, però, no hi pot desaparèixer la perspectiva lingüística.

En els dos casos observats, les diferències pel que fa al compromís lingüístic entre l'activitat de l'ateneu i la realitat dels seus bars/restaurants eren flagrants i, malauradament,

desacreditaven algunes de les iniciatives de l'ateneu per fomentar i promoure l'aprenentatge i l'ús social del català.

Cal que la Federació identifiqui els mecanismes —de l'estil que es consideri adient— que li permetin garantir la configuració d'establiments de restauració completament catalanitzats. De fet, es podria actuar en dos sentits: 1) identificant els casos necessaris i incentivant que els treballadors i les treballadores que ho necessitin aprenguin el català i adquireixin una perspectiva lingüística sensibilitzada, o 2) promovent el coneixement sobre clàusules lingüístiques que es poden establir en els plecs de contractació per gestionar aquest tipus d'establiments. En tots dos casos, però, **la intenció ha de ser clara i definida: contribuir a revertir la situació que s'ha identificat en alguns ateneus.**

3.1.3. Anàlisi del paisatge lingüístic

Tal com s'explicava en la metodologia de l'estudi, la presència dels observadors a l'ateneu ha servit per recollir informació sobre els aspectes principals del paisatge lingüístic dels ateneus. En aquesta anàlisi, es recullen els resultats agregats dels quinze ateneus pel que fa a: la llengua de la retolació —indicacions fixes sobre mobilitat, espais, prohibicions o normatives de funcionament de l'ateneu, etc.—, la llengua de la cartelleria pròpia —tots els cartells sobre la programació de l'ateneu penjats al llarg de les instal·lacions—, la llengua de la cartelleria aliena —el conjunt de cartells penjats a l'ateneu, però que publiciten la programació o la informació d'altres entitats o agents— i la llengua de la premsa i les revistes. En el cas de la llengua de la televisió, la ràdio i el fil musical, com que molts ateneus no en tenien, s'ha optat per incloure-ho només en els informes individualitzats de cada cas.

En global, l'estudi ha analitzat la informació del següent nombre d'elements dels paisatges de cada ateneu:

Taula 3. Nombre d'elements del paisatge lingüístic observats

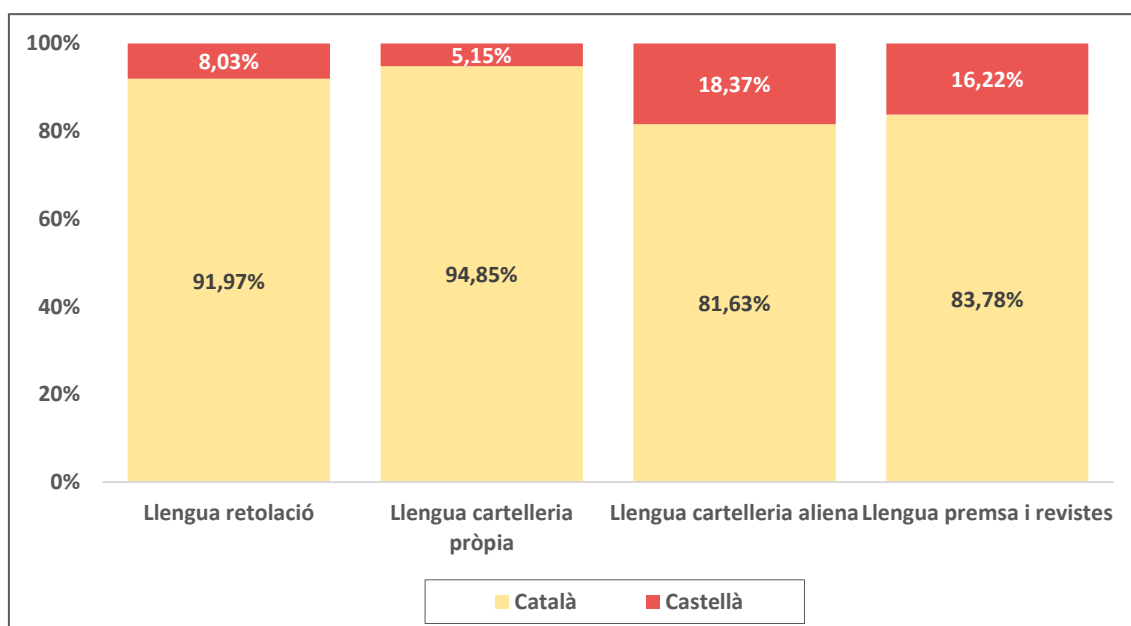
Ítem	Total
Nombre de rètols observats	249
Nombre de cartells propis observats	233
Nombre de cartells aliens observats	98
Nombre de revistes observades	37
Nombre de diaris observats	37

Font: Elaboració pròpia.

L'ítem més observat són rètols de caràcter fix, a causa de la seva universalitat —en tant que defineixen les condicions i les normes de funcionament dels espais. En segon lloc, s'ha recollit la informació de 233 cartells propis. A més, l'anàlisi inclou l'estudi de 98 cartells aliens, 37 revistes i 37 diaris.

Les diferències en la llengua de cada ítem, com indica el següent gràfic, són notables:

Gràfic 5. Paisatge lingüístic dels ateneus observats

Font: Elaboració pròpia.

En línies generals, **el paisatge lingüístic dels quinze ateneus respecta molt favorablement la presència de la llengua catalana**. És important analitzar els informes individualitzats per entendre que existeixen clares diferències segons els ateneus: alguns tenen un paisatge lingüístic plenament catalanitzat, mentre que d'altres compten amb múltiples incompliments, i això condiciona la proporció final.

Pel que fa als resultats agregats, les dades il·lustren una qüestió important: els ateneus són molt més responsables pel que fa als elements de caràcter propi —els rètols i els cartells de programació pròpia— que en relació amb els elements aliens —els cartells d'altres agents i la premsa i les revistes, que gairebé sempre són d'externs—. En el conjunt de rètols i cartells, la presència de català no baixa del 90 % en cap dels dos casos. En canvi, en el cas de la cartelleria aliena i la premsa i les revistes, la presència de català cau per sota del 85 %. El cas dels cartells aliens a cada ateneu és especialment preocupant: **pràcticament dos de cada deu cartells aliens són en castellà.**

Malgrat les diferències, però, cal posar èmfasi en tots els ítems estudiats i establir mecanismes per garantir la presència de paisatges íntegrament en català.

La **responsabilitat** sobre **el paisatge lingüístic** ha de ser de caràcter **transversal**. Per fer-ho, **cal plantejar iniciatives per transformar la llengua de tots els missatges de les instal·lacions dels ateneus** i, a més, revisar el contingut lingüístic dels espais que se cedeixen als agents externs.

En aquest sentit, cal centrar l'atenció, també, a garantir que tots els bars/restaurants dels ateneus compleixen la Llei 22/2010 del Codi de consum de Catalunya pel que fa a la retolació, la cartelleria i la carta/menú físic de l'establiment. És un cas, però, que es troba bastant assolit a gairebé tots els ateneus observats.

3.2. Anàlisi del treball de camp no presencial

3.2.1. Anàlisi dels usos i el comportament lingüístic a la pàgina web i les xarxes socials

Més enllà d'estudiar tot el que conforma la realitat presencial dels ateneus, l'estudi d'avaluació també revisava els usos dels ateneus en el pla virtual. Per fer-ho, s'abordaven dues qüestions cabdals: la pàgina web dels ateneus i els usos i el comportament lingüístic a les xarxes socials.

Pel que fa a la pàgina web, la realitat és clara: **tots els ateneus observats tenen la pàgina web íntegrament en català**. En només un cas, la web inclou una versió en castellà —tot i que el català predomina com a llengua preferent—, i tant en aquest cas com en els altres catorze, el català engloba totes les seccions de consulta.

Pel que fa a les xarxes socials, per tal d'estudiar els usos lingüístics habituals, s'ha definit un criteri fix d'anàlisi per als quinze ateneus de la prova pilot. L'estudi s'ha centrat en una xarxa social en concret, l'**Instagram**, ja que en tots quinze casos es tracta de la xarxa social de promoció principal de la programació i les activitats de l'ateneu.

L'anàlisi estudia **les cinquanta últimes publicacions fixes** fins al 15 de desembre del 2025. S'estudien només les de l'any 2025 i l'anàlisi no inclou publicacions amb «termini de visualització». En aquest sentit, no tots els ateneus havien fet fins a cinquanta publicacions durant el 2025 i, per tant, la mostra s'ha hagut d'ajustar a aquesta realitat.

De cada publicació, l'estudi se centra en tres elements principals: la llengua de la publicació —tant el missatge que l'acompanya com el propi *post*, si conté algun missatge—, la llengua en la qual s'interactua amb els usuaris —en cas que el compte de l'ateneu respongui comentaris o preguntes— i la llengua dels cartells que es publiquen.

Per poder aprofundir en l'anàlisi dels usos lingüístics segons la tipologia de les publicacions, s'ha definit un criteri de classificació:

Taula 4. Categorització tipològica i nombre de publicacions analitzades

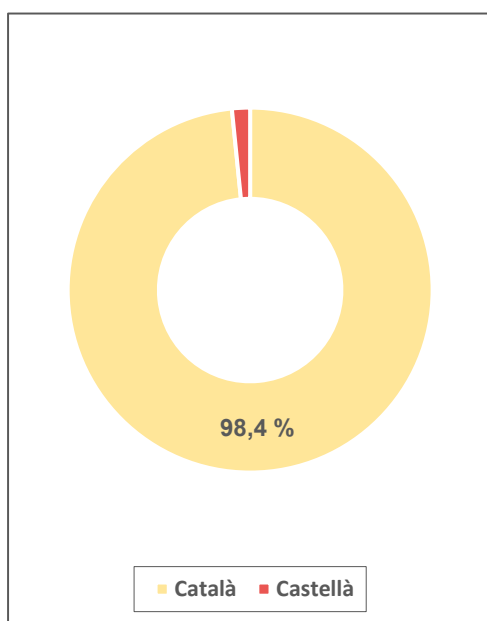
Tipus de contingut de la publicació	Nombre de publicacions analitzades
Anunci d'un acte pròxim de l'ateneu	370
Crònica d'un acte celebrat anteriorment	113
Cartell informatiu sobre qüestions d'interès	34
Publicacions compartides («col·laboracions») amb agents extens	99
Altres tipus de publicacions	74
TOTAL	690

Font: Elaboració pròpia.

En primer lloc, més de la meitat de les publicacions analitzades (un 53,6 %) són anuncis d'actes pròxims dels ateneus. En segon lloc, la mostra inclou un 16,4 % de publicacions en què els ateneus fan cròniques d'actes realitzats amb anterioritat. A més, s'estudien també fins a 99 publicacions (un 14,2 %) en què els ateneus comparteixen la publicació amb altres agents de la mostra i 34 publicacions (un 4,9 %) que fan referència a cartells amb informació d'interès. Finalment, la mostra també inclou un 10,7 % de publicacions en què el contingut no s'ha pogut incloure en cap de les categories definides i s'ha categoritzat com a «altres».

Abans d'analitzar els usos segons la tipologia de les publicacions, es presenten els resultats de les publicacions estudiades:

Gràfic 6. Usos lingüístics a les xarxes socials

Com mostra el gràfic, les xarxes socials dels ateneus de la prova pilot són molt respectuoses amb la presència del català a les publicacions. **Un 98,4 % de les publicacions analitzades incorporava tota la informació en català**, mentre que només un 1,6 % tenia la informació en castellà. En termes absoluts, **només 11 de les 690 publicacions analitzades són en castellà**.

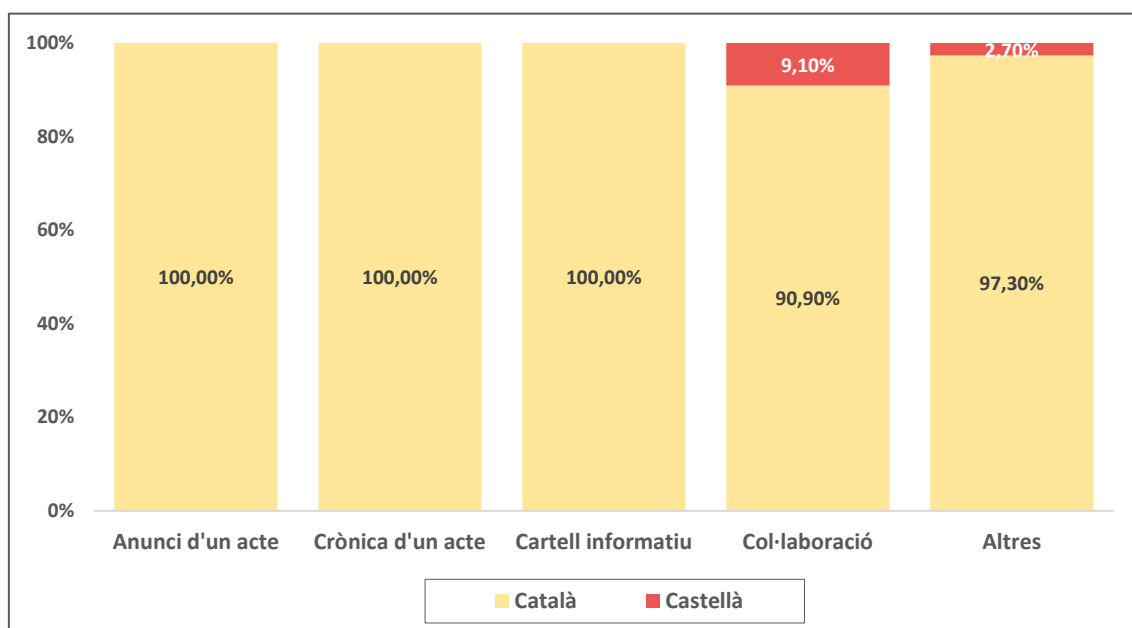
Les dades demostren un alt grau de compromís de tots els ateneus pel que fa a l'ús i la promoció del català a les xarxes socials.

En un moment en què les xarxes socials tenen un pes molt determinant pel que fa a la realitat dels individus, sobretot entre la població jove, la normalització del català en els usos digitals és un element fonamental.

L'estil de vida de la població jove comporta que, sovint, les interaccions digitals siguin tant o més significatives que les interaccions en el pla personal. A més, els joves es troben en una etapa clau d'adquisició d'hàbits de consum digital, d'interacció digital i de cerca d'informació. En conseqüència, el fet que potencials espais compartits en el pla presencial —com ho són els ateneus— normalitzin l'ús del català a les xarxes els apropa a fer-lo servir ells també.

A part de l'anàlisi del conjunt de publicacions, a continuació, s'han estudiat els usos lingüístics en les publicacions segons la categorització tipològica definida anteriorment:

Gràfic 7. Usos lingüístics segons el tipus de publicació

Font: Elaboració pròpia.

Existeixen diferències clares segons el tipus de publicació analitzada. Les publicacions en castellà s'acumulen en dos tipus de publicacions: **nou publicacions compartides** (un 9,1 % del total de col·laboracions analitzades) i **dues publicacions amb altre tipus de contingut** (un 2,7 % del total «d'altres» publicacions).

En el cas dels anuncis d'actes, les cròniques d'actes realitzats anteriorment i els cartells informatius, tots els ateneus s'encarreguen de publicar-los íntegrament en català.

El cas de les publicacions compartides o «col·laboracions», doncs, és paradigmàtic. Tot sovint, els ateneus són etiquetats en publicacions impulsades per altres agents del territori que, per

diferents motius, presten menys atenció a la qüestió lingüística. El fet que els ateneus optin per publicar aquest contingut provoca que, tot i no tenir-ne l'autoria «directa», les seves xarxes socials deixin d'estar íntegrament en català.

És important que els responsables de les xarxes socials hi prestin atenció i valorin l'adequació de la publicació en qüestió, que sempre pot ser adaptada a l'ús de la llengua pròpia de l'ateneu, com es fa en molts altres casos.

3.2.2. Anàlisi de l'anunci de la llengua de les activitats

L'anàlisi dels anuncis d'activitats tant a la pàgina web com a les xarxes socials de tots els ateneus ha fet aparèixer una problemàtica sobre un dels ítems d'avaluació de l'estudi: els ateneus no anuncien la llengua amb què es fan les activitats. En tractar-se d'un fenomen que s'estén entre tots els adherits a la prova pilot —cap ateneu no anuncia la llengua de les activitats, ja que donen per descomptat que, en no dir-ho, l'activitat es farà en català—, l'estudi ha optat per **enretirar aquest ítem de l'anàlisi**. Per tant, **l'avaluació del compromís amb la llengua catalana no tindrà en compte el fet d'anunciar o no la llengua de les activitats**.

3.2.3. Anàlisi de l'atenció telefònica

Finalment, durant els mesos d'elaboració de la prova pilot, s'han fet entre dues i tres trucades als quinze ateneus en diferents dies de la setmana i hores per comprovar la forma que complien amb els criteris definits.

En totes les trucades fetes, l'atenció telefònica dels ateneus **ha estat íntegrament en català**.

4. Rúbrica d'avaluació

En els quinze informes individualitzats, un cop estudiats els ítems amb més profunditat, d'acord amb els criteris metodològics d'avaluació estipulats anteriorment, l'estudi d'avaluació de l'ús i la presència del català de Plataforma per la Llengua decideix quin certificat s'entregarà a cada ateneu. En aquest cas, doncs, s'agrega aquesta informació i es divideixen els quinze ateneus segons els resultats que han obtingut en la rúbrica d'avaluació.

Taula 5. Agrupació dels ateneus segons els resultats obtinguts en la rúbrica d'avaluació

Nom de l'ateneu	Certificat d'acreditació	Llengua de les activitats	Llengua d'atenció als usuaris	Paisatge lingüístic	Llengua a les xarxes socials	Llengua d'atenció telefònica
Associació Res Non Verba	Ateneu compromès amb la llengua catalana	Totes les activitats són en català i no es canvia de llengua amb els castellanoparlants.	Tots els espais de primera atenció atenen en català.	La retolació i la cartelleria (pròpia i aliena) són en català. Més del 80 % dels diaris i les revistes són en català. La televisió i la ràdio o el fil musical són en català.	La pàgina web és en català. Més del 90 % del contingut publicat a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Els cartells dels actes són, com a mínim, en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.
Centre Sant Pere 1982						
Centre, Ateneu Democràtic i Progressista						
Societat Cultural Sant Jaume	Ateneu compromès amb la llengua catalana	Totes les activitats són en català i no es canvia de llengua amb els castellanoparlants.	Tots els espais de primera atenció atenen en català.	La retolació i la cartelleria pròpia són en català. Més del 60 % dels diaris i les revistes són en català. Més del 50 % de vegades, la televisió i la ràdio són en català.	La pàgina web és en català. Més del 90 % del contingut a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Els cartells dels actes són, com a mínim, en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.
Ateneu Santfeliuenc						

Estudi de l'ús i la presència del català als Ateneus

Ateneu Santcugatenc	Ateneu compromès amb la llengua catalana	Més del 80 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.	Tots els espais de primera atenció atenen en català.	La retolació i la cartelleria (pròpia i aliena) són en català. Més del 80 % dels diaris i les revistes són en català. La televisió i la ràdio o el fil musical són en català.	La pàgina web és en català. Més del 90 % del contingut a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Els cartells dels actes són, com a mínim, en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.
Societat Cultural i Esportiva La Lira	Ateneu compromès amb la llengua catalana	Totes les activitats són en català i no es canvia de llengua amb els castellanoparlants.	Tots els espais de primera atenció atenen en català.	La cartelleria pròpia és en català. Més del 40 % dels diaris i les revistes són en català. Més del 30 % de vegades, la televisió i la ràdio són en català.	La pàgina web és en català. Més del 90 % del contingut a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Els cartells dels actes són, com a mínim, en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.
El Centre d'Arenys de Munt	Ateneu lingüísticament responsable*	Més del 80 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.	Tots els espais de primera atenció atenen en català.	La retolació i la cartelleria (pròpia i aliena) són en català. Més del 80 % dels diaris i les revistes són en català. La televisió i la ràdio o el fil musical són en català.	La pàgina web és en català. Més del 90 % del contingut a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Els cartells dels actes són, com a mínim, en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.
La Catequística						
Foment Martinenc	Ateneu lingüísticament responsable	Més del 80 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.	Tots els espais de primera atenció atenen en català.	La retolació i la cartelleria (pròpia i aliena) són en català. Més del 80 % dels diaris i les revistes són en català.	La pàgina web és en català. Més del 80 % del contingut publicat a les xarxes és en català, així com les interaccions.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.

Estudi de l'ús i la presència del català als Ateneus

				La televisió i la ràdio o el fil musical són en català.	Més del 80 % dels cartells dels actes són en català.	
Casino de la Granadella	Ateneu lingüísticament responsable**	Totes les activitats són en català i no es canvia de llengua amb els castellanoparlants.	Tots els espais de primera atenció atenen en català.	La cartelleria pròpia és en català. Més del 40 % dels diaris i les revistes són en català. Més del 30 % de vegades, la televisió i la ràdio són en català.	La pàgina web és en català. Més del 90 % del contingut a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Els cartells dels actes són, com a mínim, en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.
Casal de Vila-rodona						
La Lliga de Capellades	Ateneu en procés de treballar per la llengua	Totes les activitats són en català i no es canvia de llengua amb els castellanoparlants.	Un espai de primera atenció o més atenen en català.	La cartelleria pròpia és en català. Més del 40 % dels diaris i les revistes són en català. Més del 30 % de vegades, la televisió i la ràdio són en català.	La pàgina web és en català. Més del 90 % del contingut a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Els cartells dels actes són, com a mínim, en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.
Ateneu de Sant Just Desvern						
Ateneu del Pallars	No reuneix les condicions per ser avaluat					

Font: Elaboració pròpia. L'ítem «Anunci de la llengua de les activitats» queda sense respondre i no comptabilitza per a l'avaluació.

*Tot i que tots dos ateneus obtenen els mateixos resultats que l'Ateneu Santcugatenc, no accedeixen al mateix tipus de certificat. La decisió s'explica per la tipologia i el format de les activitats en castellà que s'hi han observat. Per ampliar la informació, convé consultar els informes dels tres ateneus.

Estudi de l'ús i la presència del català als Ateneus

**Tot i que tots dos ateneus obtenen els mateixos resultats que la Societat Cultural i Esportiva La Lira, no accedeixen al mateix tipus de certificat. La decisió s'explica per la manca d'observacions en activitats d'aquests dos ateneus, fet que no ha permès determinar el seu compromís absolut amb la llengua catalana. Per ampliar la informació, convé consultar els informes dels tres ateneus.

D'entre els quinze ateneus observats, doncs, s'estableixen algunes agrupacions segons nivells de certificació. La següent taula resumeix breument els resultats obtinguts en la rúbrica i els resultats dels quinze ateneus:

Taula 6. Agrupació i resum dels resultats obtinguts en la rúbrica d'avaluació

Nom de l'ateneu	Resum dels resultats de certificació
Associació Res Non Verba	Tots tres ateneus demostren un compromís íntegre amb l'ús i la presència del català a l'ateneu. Es compleixen els sis ítems d'avaluació.
Centre Sant Pere 1982	
Centre, Ateneu Democràtic i Progressista	
Societat Cultural Sant Jaume	S'acrediten com a ateneus compromesos amb el català, però haurien de revisar l'estat del paisatge lingüístic.
Ateneu Santfeliuenc	
Ateneu Santcugatenc	S'acredita com a ateneu compromès amb la llengua catalana, però hauria de revisar els usos lingüístics d'algunes activitats puntuals.
Societat Cultural i Esportiva La Lira	S'acredita com a ateneu compromès amb el català, però hauria de fer una revisió en profunditat de l'estat del paisatge lingüístic.
El Centre d'Arenys de Munt	S'acrediten com a ateneus lingüísticament responsables. Cal que revisin l'estat dels usos lingüístics en algunes de les activitats programades.
La Catequística	
Foment Martinenc	S'acredita com un ateneu lingüísticament responsable. Cal que faci una revisió dels usos lingüístics en algunes activitats continuades i valori els usos a les xarxes socials.
Casino de la Granadella	S'acrediten com a ateneus lingüísticament responsables, atès que no s'han pogut dur a terme prou observacions per acreditar-ne el compromís complet.
Casal de Vila-rodona	
La Lliga de Capellades	S'acrediten com a ateneus en procés de treballar per la llengua. Han de fer una revisió en profunditat de l'estat dels usos i el paisatge lingüístic del bar/restaurant annex a l'ateneu.
Ateneu de Sant Just Desvern	
Ateneu del Pallars	No s'acredita cap certificat. No reuneix prou condicions per fer-ne una avaluació.

Font:

Elaboració

pròpia

5. Discussió de resultats i propostes de millora

L'*Estudi de l'ús i la presència del català als Ateneus* ha servit per acreditar el grau de compromís amb el català d'un grup de quinze ateneus. En global, els resultats han acreditat **set dels quinze** ateneus com a **ateneus compromesos amb la llengua catalana**. Del grup d'ateneus restants, **cinc** s'acrediten com a ateneus **lingüísticament responsables**, **dos** com a **ateneus en procés de treballar per la llengua** i un queda sense possibilitat de rebre cap certificat.

Com s'ha explicat en l'apartat de metodologia de l'estudi, la mostra d'ateneus avaluats no es pot considerar representativa del conjunt d'ateneus federats(perquè no atén a criteris de representativitat diversos, però, tot i això, és interessant discutir alguns dels resultats obtinguts.

En línies generals, es pot considerar que la gran majoria d'ateneus observats demostren un nivell de responsabilitat i compromís d'acord amb el paper que exerceixen com a defensors i promotors del català. Els ateneus s'erigeixen com un espai de garantia i promoció del contingut i l'activitat en la llengua pròpia del territori al qual pertanyen. Respecten i promouen la presència de la llengua catalana en els diferents àmbits, i procuren garantir-ne l'ús habitual en les activitats que s'hi programen.

Malgrat un estat favorable, l'estudi ha permès identificar una sèrie d'aspectes en els quals haurien d'incidir més. A continuació, s'apunten les situacions més repetides i s'apunten algunes propostes de millora.

- Cal posar èmfasi i centrar els esforços a definir una **programació activament catalanitzada**. Com s'ha explicat, existeixen algunes diferències lingüístiques segons la tipologia de les activitats —sobretot les puntuals— i, per tant, es posa de manifest una manca de criteris que estipulin els usos lingüístics dels responsables d'aquestes activitats.

Cal articular un compromís clar amb una programació íntegrament en català i actuar en conseqüència: o bé establint formacions perquè els responsables aprenguin català o, si no ho necessiten, programant formacions en sensibilització que transmetin la importància de fer servir el català en el dia a dia de l'ateneu.

- Els espais de primera atenció han de poder oferir una atenció garantista a tots els usuaris catalanoparlants. Avui dia, en alguns ateneus, els responsables del bar/restaurant presenten certes dificultats per complir els requisits de disponibilitat lingüística que fixa la regulació catalana —i que l'ateneu s'hauria d'encarregar de protegir.

El bar/restaurant és un espai molt important en el dia a dia de l'ateneu, i no hauria de presentar contrastos lingüístics respecte a la resta d'espais.

Cal plantejar oferir formacions en llengua catalana al personal d'atenció d'aquests establiments per tal de poder complir uns requisits lingüístics mínims. L'ateneu s'ha de responsabilitzar de garantir els drets lingüístics dels catalanoparlants i de promoure el català en les activitats a tota la resta d'espais de l'ateneu.

A més, com s'ha explicat, la Federació pot plantejar establir formacions sobre clàusules lingüístiques en els plecs de contractació per gestionar aquest tipus d'espais.

- És important que la **responsabilitat** sobre el **paisatge lingüístic** sigui de caràcter **transversal**. Els ateneus presenten un paisatge força catalanitzat, però, com s'ha explicat, en algunes ocasions s'oblida la importància de controlar elements que defineixen la realitat de l'ateneu, sobretot en relació amb la cartelleria de caràcter aliè i la llengua de la premsa i les revistes.

És important tenir present que tots els elements de l'ateneu en conformen el paisatge lingüístic, i **cal vetllar perquè aquest paisatge estigui plenament catalanitzat**.

Si no ho està, cal plantejar iniciatives per transformar la llengua de tots els missatges de les instal·lacions o establir clàusules o condicions per formar-ne part.

- Els ateneus han de procurar prestar atenció al contingut que es «republica» a les xarxes socials. Quan altres entitats —o particulars— citen alguns ateneus a les xarxes socials, a vegades provoquen que aquests ateneus publiquin contingut en altres llengües. Per tant, **cal incidir més en la supervisió dels usos lingüístics de les publicacions compartides**.

Quan depèn directament del compte de l'ateneu, l'ús del català a les xarxes es troba completament consolidat, però cal revisar aquestes «col·laboracions virtuals».

6. Valoració de la prova pilot: oportunitats i limitacions

En línies generals, es considera que la prova pilot s'ha pogut desenvolupar amb èxit i que, tal com requeria l'encàrrec, s'ha pogut avaluar correctament l'estat de l'ús i la presència de la llengua catalana en el conjunt d'ateneus diagnosticats.

L'estudi de **Plataforma per la Llengua** ha pogut abordar les diferents dimensions que configuren la realitat lingüística dels ateneus i avaluar-les. Per tant, la prova pilot ha assolit els seus objectius inicials i, pràcticament per cada un dels quinze ateneus, s'ha pogut donar resposta a la pregunta de recerca plantejada.

Establir uns **criteris metodològics d'avaluació universalitzables** fa que l'estudi pugui ampliar la mostra a tots els ateneus federats interessats. Aquest és un dels grans valors i oportunitats de futur de la prova pilot: s'ha pogut confirmar que és efectiu plantejar un model d'avaluació unificat —i, per tant, comparable— i, en conseqüència, **es pot fer servir com a referència per a les futures ampliacions mostrals**.

Tot i això, però, cal reconèixer algunes limitacions que també assenyala el mateix estudi i reflexionar-hi.

En primer lloc, les diferències pel que fa al grau (nivell) d'activitat dels ateneus i els múltiples estils de programació han provocat que, d'entrada, hagi estat difícil establir un criteri que permetés comparar-los —o, almenys, avaluar-los segons els mateixos criteris. La mostra englobava, d'una banda, ateneus que són centres neuràlgics d'activitat quotidiana dels municipis i, d'altra banda, alguns espais amb una programació molt periòdica i espaciada. Per tant, **ha resultat difícil de determinar la manera d'avaluar-ne l'activitat**.

Precisament per les limitacions que provocaven algunes programacions dels ateneus, l'estudi ha acabat conclouent que, en tres dels quinze casos estudiats, les observacions realitzades no es tradueixen en una mostra prou representativa de la realitat de l'ateneu. En aquests casos, seria interessant plantejar l'ampliació dels terminis d'observació per, a través de l'observació d'activitats durant l'any entrant, poder acabar definint els criteris per a l'entrega d'un certificat o un altre.

A l'últim, en vista d'una potencial ampliació de l'estudi, seria interessant poder configurar una mostra que obeís a criteris de representativitat territorial, poblacional i lingüística, la qual permetria elaborar un estudi com el present, però que, aquest cop sí, pogués tenir un caràcter més "generalitzable" respecte del conjunt d'ateneus federats.

Malgrat les limitacions plantejades, però, **cal reforçar la viabilitat i l'èxit del projecte**. La prova pilot s'ha pogut desenvolupar amb normalitat i garanties i, en conseqüència, Plataforma per la Llengua podrà certificar molts dels ateneus observats amb un diploma de compromís amb la llengua catalana.

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**